

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	7
Glosy	14
Rozbieżności w orzecznictwie	29
Orzeczenia nie publikowane.....	32
OSNC 2003, nr 11	50
Informacje	55
Statystyka	56

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2003 r., II Ca 192/03, zagadnienia prawnego:

„Czy akcje pracownicze nabyte nieodpłatnie w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 118, poz. 561 ze zmianami) przez jednego z małżonków po ustaniu wspólności ustawowej z uwzględnieniem stażu pracy w okresie tej wspólności podlegają rozliczeniu w sprawie o podział majątku dorobkowego na zasadzie ekspektatywy, a jeśli tak, to jaki moment decyduje o powstaniu tej ekspektatywy i zaliczeniu jej w skład majątku dorobkowego?”

podjął uchwałę:

Akcje pracownicze nabyte w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.) przez jednego z małżonków po ustaniu wspólności ustawowej, w wyniku realizacji uprawnienia uzyskanego przed ustaniem wspólności ustawowej, są składnikiem majątku tylko tego małżonka.

(uchwała z dnia 11 września 2003 r., III CZP 52/03, M. Grzelka, G. Bieniek, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 28 października 2002 r., VI Gz 144/02, zagadnienia prawnego:

„Czy postępowanie układowe obejmuje wierzytelności zabezpieczone przez przewłaszczenie rzeczy na podstawie umowy powierniczej przewłaszczenia na zabezpieczenie?”

podjął uchwałę:

Wierzytelności zabezpieczone przewłaszczeniem rzeczy są objęte postępowaniem układowym.

(uchwała z dnia 11 września 2003 r., III CZP 53/03, M. Grzelka, G. Bieniek, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Włocławku postanowieniem z dnia 20 marca 2003 r., I Ca 10/03, zagadnienia prawnego:

„Jaka kwota w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2000 r. była podstawą do wyliczenia pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej w sytuacji, gdy umowa o jej przyznanie została zawarta w oparciu o przepis 12 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 1993 r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz.U. Nr 103, poz. 470 z późn. zm.)?”

podjął uchwałę:

Jeżeli umowa o udzielenie pomocy pieniężnej została zawarta przed dniem 1 stycznia 1999 r. na podstawie przepisu art. 12 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 1993 r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz.U. Nr 103, poz. 470 ze zm.), do obliczania pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2000 r. ma zastosowanie art. 19 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118).

(uchwała z dnia 24 września 2003 r., III CZP 55/03, H. Pietrkowski, M. Bączyk, I. Gromska Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2003 r., II Ca 158/03, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w sprawach o podział wspólnego prawa najmu (podział majątku wspólnego) byli małżonkowie są lokatorami (współlokatorami) w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 (pkt 3) ustawy z 21. VI. 01 r. o ochronie praw lokatorów ... (Dz.U. Nr 71, poz. 733)

a jeśli tak, to:

2. Czy przepisy tej ustawy, a w szczególności jej art. 14 i 15 mają odpowiednie zastosowanie w tego rodzaju sprawach w sytuacji, gdy sąd orzeka o obowiązku wydania lokalu będącego dotychczas przedmiotem wspólnego prawa najmu jednego z byłych małżonków na rzecz drugiego, któremu to prawo przypadło w wyniku podziału stosując (*per analogiam*) art. 624 zd. drugie k.p.c., czy też

3. w aktualnym stanie prawnym tj. z uwzględnieniem powołanych wyżej regulacji ustawy o ochronie praw lokatorów ... utraciły walor aktualności zgodne dotychczas poglądy doktryny i judykatury o stosowaniu (*per analogiam*) w tego rodzaju sprawach art. 624 zd. drugie k.p.c.?”

podjął uchwałę:

W sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, w skład którego wchodzi prawo najmu lokalu mieszkalnego, sąd przyznając w wyniku podziału to prawo jednemu z byłych małżonków, będących współlokatorami w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71 poz. 773 ze zm.) i nakazując drugiemu wydanie lokalu (art. 624 w związku z art. 688 i art. 567 § 3 k.p.c.) orzeka o uprawnieniu tego małżonka do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego uprawnienia.

Zobowiązany do wydania lokalu jest w takiej sprawie tylko były małżonek, któremu nie przyznano prawa najmu.

Właściwa Gmina powinna brać udział w postępowaniu jako zainteresowana wówczas, gdy sąd ma orzec o wydaniu lokalu przez jednego z byłych małżonków.

(uchwała z dnia 24 września 2003 r., III CZP 56/03, H. Pietrkowski, M. Bączyk, I. Gromska Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 20 maja 2003 r., I ACz 778/03, zagadnienia prawnego:

„Czy mimo braku w treści art. 394 k.p.c. jasno sformułowanej podstawy dopuszczalnym jest zażalenie na wydane w postępowaniu nakazowym postanowienie w przedmiocie wstrzymania wykonania nakazu zapłaty?”
podjął uchwałę:

Na postanowienie w przedmiocie wstrzymania wykonania nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przysługuje zażalenie (art. 492 § 3 w związku z art. 394 pkt 4 k.p.c.).

(uchwała z dnia 24 września 2003 r., III CZP 58/03, H. Pietrkowski, M. Bączyk, I. Gromska Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 24 marca 2003 r., II Ca 959/02, zagadnienia prawnego:

„1. Czy po śmierci mocodawcy czynność prawna dokonana przez pełnomocnika w granicach pierwotnego umocowania jest ważna i wywołuje skutki prawne dla spadkobiercy, mimo iż druga strona o wygaśnięciu umocowania nie wiedziała i nie mogła z łatwością się dowiedzieć (art. 105 k.c. w zw. z art. 101 § 2 k.c.);

2. jeżeli odpowiedź na pierwsze pytanie będzie pozytywna, to czy spadkobierca najemcy w zakresie prawa najmu może być uznany za "nabywcę" i najemcę" o których mowa w art. 28 ust. 2 i 3 oraz art. 34 pkt 1 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami z 21. VIII. 1997 r. (tekst ujedn. z 2000 r. Dz.U. Nr 6 poz. 79), tj. czy ma roszczenie o zawarcie umowy sprzedaży nieruchomości w postaci lokalu mieszkalnego na warunkach preferencyjnych wynikających z protokołu rokowań ?” postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 11 września 2003 r., III CZP 49/03, M. Grzelka, G. Bieniek, K. Zawada)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 79/03

Czy art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 z późniejszymi zmianami) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 20 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2003 r., Nr 7, poz. 79) obowiązującym od dnia 1 lutego 2003 r. ustanawia ustawowe zwolnienie prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej od opłat w postępowaniu sądowym ?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 sierpnia 2003 r., I ACz 1122/03, T. Werda, I. Wilk, T. Pidzik)

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny zauważył, że wymieniony przepis, zwalniając prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej od ponoszenia opłat z wyjątkiem opłaty skarbowej, bliżej nie precyzuje jakich opłat to zwolnienie dotyczy. Sąd Apelacyjny wskazał przy tym na szerokie znaczenie, jakie w piśmiennictwie przypisuje się pojęciu opłat publicznych i że brak jednoznacznego określenia opłat, do których odnosi się zwolnienie, sprawia, że można przyjąć, iż zakresem zwolnienia objęte zostały wszelkie należności określone mianem opłat, mających charakter publicznoprawny. W taki sposób wskazany przepis rozumiany jest przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości, którzy w piśmie skierowanym do sądów powszechnych podkreślili, że opłaty sądowe stanowią dochód rządowych jednostek budżetowych, które zadania publiczne finansują z budżetu państwa, co uzasadnia charakter opłat sądowych jako danin publicznych.

Przeciwko temu stanowisku przemawia jednak fakt, że w tej samej ustawie w art. 55 ustawodawca zwolnił od kosztów sądowych Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz sprawy związane z dochodzeniem zwrotu środków

finansowych Funduszu, wyodrębniając tym samym w ramach jednej ustawy pojęcia opłat i kosztów sądowych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, gdyby intencją ustawodawcy było zwolnienie od kosztów sądowych, to wyraźnie wskazałby je w omawianym przepisie. Ponadto art. 31 ust. 1 pkt 3 cytowanej ustawy przewiduje na co kieruje się uzyskane z tytułu zwolnienia środki. Oznacza to w istocie, że nie może być mowy o zwolnieniu od kosztów sądowych w rozumieniu zwolnienia ustawowego, skoro zobowiązany do ich wniesienia środki w wysokości opłat ma przeznaczyć na cele określone w ustawie. Nie sposób bowiem wtedy wskazać, kto miałby określać wysokość wpisu tymczasowego oraz jak należałoby zastosować art. 11 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

M.D.

*

III CZP 80/03

Czy brak w postanowieniu o dział spadku rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek od zasądzonej na podstawie art. 212 § 3 k.c. spłaty wyłącza możliwość ich dochodzenia na podstawie art. 481 § 1 k.c.?

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 1 sierpnia 2003 r., II Cz 844/03, U. Kubowska-Pieniążek, B. Stachowiak, E. Barnaszewska)

Sąd Okręgowy wskazał pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z dnia 25 czerwca 1971 r., III CZP 34/71 (OSNC 1972, nr 4, poz. 62), stanowiący, że gdy w postanowieniu o zniesieniu współwłasności prawomocnym postanowieniem zasądzono tytułem wyrównania udziału dopłatę pieniężną lub spłatę, bez oznaczania wysokości odsetek, to otrzymujący dopłatę lub spłatę nie może dochodzić tych odsetek w drodze odrębnego procesu cywilnego. Rodzi to, zdaniem Sądu Okręgowego, wątpliwość, czy roszczenie o zapłatę odsetek od prawomocnie zasądzonej i wymagalnej kwoty, stanowiącej spłatę z tytułu działu spadku jest roszczeniem o jakim mowa w art. 618 k.p.c., a tym samym nie może być dochodzone, chociażby nie było zgłoszone w postępowaniu działowym, nie było przedmiotem apelacji, ani wniosku o uzupełnienie orzeczenia. W piśmiennictwie znaczący jest bowiem pogląd, że zasada koncentracji oraz rozstrzygnięcia w postępowaniu

działowym wszelkich sporów pomiędzy współwłaścicielami stoi na przeszkodzie orzekaniu w odrębnym procesie o kwestiach, które winny być rozstrzygnięte w postępowaniu o zniesienie współwłasności lub dział spadku, tym bardziej, że w tym wypadku zasądzenie odsetek jest dla sądu obligatoryjne, art. 213 § 3 k.c.

Sąd Okręgowy dostrzegł jednak również, że zasądzona spłata stała się niezależnym długiem pieniężnym, a bezskuteczny termin wymagalności skutkuje opóźnieniem dłużnika, co na podstawie art. 481 k.c. uprawniałoby wierzyciela do żądania odsetek za czas opóźnienia. Zwrócił przy tym uwagę, że w wyroku z dnia 7 czerwca 2001 r., III CKN 369/00, Sąd Najwyższy nie wykluczył możliwości dochodzenia w odrębnym procesie odsetek od wierzytelności powstałej w wyniku spłaty z tytułu działu spadku.

Dodatkowo Sąd Okręgowy podniósł, że skoro w judykaturze niekwestionowane jest stanowisko o dopuszczalności waloryzacji na podstawie art. 3581 § 3 k.c. zasądzonej, lecz jeszcze nieuiszczonej spłaty lub dopłaty wynikającej z istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, to odmowa zasądzenia odsetek z tytułu bezskutecznego upływu terminu wymagalności spłaty lub dopłaty nie znajduje uzasadnienia.

M.D.

*

III CZP 81/03

Czy art. 98 ust. 2 Prawa bankowego stanowi podstawę do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko następcom prawnym (z tytułu spadkobrania) dłużnika banku?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 5 września 2003 r., I Cz 93/03, H. Bork, L. Lipko, J. Żurawicki)

Na wstępie Sąd Okręgowy zauważył, że przedstawione zagadnienie nie było dotychczas przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, a w piśmiennictwie traktowane jest niejednolicie. Z jednej strony przyjmuje się, że art. 98 Prawa bankowego nie stanowi podstawy do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko następcom prawnym dłużnika banku, albowiem dotyczy on wyłącznie nadawania klauzuli wykonalności przeciwko osobom trzecim, z drugiej zaś prezentuje

się koncepcję przywileju banku do wystawiania dodatkowego tytułu egzekucyjnego, tzn. także przeciwko osobom, na które przeszedł obowiązek spełnienia świadczenia w wypadku określonym w art. 98 ust. 2.

W ocenie Sądu Okręgowego, ze względu na to, że ustawodawca nie dokonał łącznego unormowania stanów faktycznych opisanych w art. 98 ust. 1 i 2 Prawa bankowego, należałoby sądzić, że uprawnienie do wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko osobie trzeciej ograniczone zostało tylko do dyspozycji opisanej w art. 98 ust. 1. Użyte sformułowanie sugeruje, że zamiarem ustawodawcy było rozróżnienie sytuacji prawnej przejemcy długu oraz osób wymienionych w ust. 2 art. 98 Prawa bankowego, przepis ten dotyczy bowiem wyłącznie dopuszczalności nadania przeciwko wymienionym w nim osobom klauzuli wykonalności. Jednakże możliwość wystawiania tytułów egzekucyjnych stanowi tzw. przywilej egzekucyjny, a unormowanie art. 98 mieściłoby się w ramach tego przywileju.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wcześniejsze wystawienie tytułu, tj. przed śmiercią dłużnika, przy założeniu, że art. 788 k.p.c. nie rozróżnia tytułów egzekucyjnych, czyniłoby zbędnym unormowanie art. 98, a zwłaszcza ustępu 2. Jego istnienie sugeruje zaś rozciągnięcie przywileju egzekucyjnego również na osoby trzecie.

*

III CZP 82/03

Czy w przypadku międzynarodowego kolejowego przewozu towarów między stacjami o których mowa w art. 2 umowy o międzynarodowej kolejności komunikacji towarowej (SMGS) z dnia 1 listopada 1951 r. do przedawnienia roszczenia z tytułu opłaty za postój wagonów spowodowany oczekiwaniem przesyłki na załatwienie formalności celnych z przyczyn niezależnych od kolei stosuje się art. 31 powołanej wyżej umowy?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 czerwca 2003 r., I ACa 1239/02, W. Gawrylczyk, D. Dończyk, A. Lewandowski)

Sąd Apelacyjny wskazał, że dla rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia, konieczna jest odpowiedź na pytanie, czy umowa SMGS jest źródłem prawa, w którym mogą być uregulowane terminy przedawnienia. Instytucję przedawnienia

muszą bowiem normować przepisy rangi ustawowej i ewentualnie ratyfikowane umowy międzynarodowe, które też mogą instytucję tę modyfikować. Umowa SMGS nie została ratyfikowana, zatem stosownie do treści art. 87 ust. 1 Konstytucji nie może być źródłem prawa powszechnie obowiązującego i nie może regulować przedawnienia roszczeń cywilnoprawnych. Może jedynie wiązać jednostki organizacyjne, które podporządkowane są organowi zawierającemu taką umowę.

Przeciwko takiemu wnioskowi przemawia jednak pogląd Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 3 maja 1982 r., IV CR 89/82 (OSNCP, nr 2-3, poz. 36) stwierdził, że przy przewozie przesyłek towarowych pomiędzy krajami wymienionymi w art. 1 SMGS, umowa – zgodnie z art. 2 – wiąże koleje, nadawców i odbiorców. Ponadto umowa ta jest stosowana w praktyce.

W podsumowaniu Sąd Apelacyjny podkreślił, że zastosowanie właściwej normy prawnej ma w danej sprawie istotne znaczenie, gdyż zarówno art. 77 Prawa przewozowego, jak i art. 58 CIM przewidują znacznie dłuższe terminy przedawnienia.

M.D.

*

III CZP 83/03

Czy jeżeli w postępowaniu o zamówienie publiczne prowadzonym na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. Nr 72 poz. 664) strona udzieliła pełnomocnictwa wyrok zespołu arbitrów doręcza się – stosownie do treści art. 709 k.p.c. w związku z art. 87 ustawy o zamówieniach publicznych – bezpośrednio stronie czy też ustanowionemu pełnomocnikowi?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 maja 2003 r., V Ca 713/03, K. Polańska-Farion, I. Wróblewska-Pokora, E. Cylc)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, w myśl art. 87 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. Nr 72, poz. 664), w zakresie postępowania odwoławczego unormowania tej ustawy stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów kodeksu postępowania cywilnego, przy czym regulacje kodeksowe mają tylko odpowiednie zastosowanie. Ani ustawa o zamówieniach publicznych, ani

rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań w sprawach o udzielenie zamówień publicznych nie zawierają odpowiednika przepisu art. 133 § 3 k.p.c., a § 25 regulaminu stanowi, że odpisy wyroku przesyła się uczestnikom. Także w praktyce urzędu zamówień publicznych wyrok zespołu arbitrów ze względu na treść art. 709 k.p.c. doręcza się stronom nawet wówczas, gdy są reprezentowane przez pełnomocników.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w świetle wyżej wymienionych przepisów doręczenie wyroku samej stronie – nawet wówczas, gdy ustanowiła pełnomocnika – byłoby prawidłowe.

Jednakże z drugiej strony art. 6a ustawy o zamówieniach publicznych nakazuje stosowanie do czynności podejmowanych w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie i odrębnych przepisach przepisów kodeksu cywilnego, w tym przepisów art. 96-98 k.c. Skoro zaś zgodnie z art. 98 k.c. pełnomocnictwo obejmuje umocowanie do czynności zwykłego zarządu, to wydaje się, że również do odbioru korespondencji. Prowadziłoby to do wniosku, że mimo zawartego w art. 709 k.p.c. sformułowania, że sąd polubowny doręcza obu stronom odpis wyroku, to doręczenie powinno być dokonane pełnomocnikowi strony. W ocenie Sądu Okręgowego za przyjęciem poglądu, że doręczenie, o jakim mowa w art. 709 k.p.c., powinno być dokonane pełnomocnikowi strony, a nie samej stronie przemawiają też względy natury celowościowej i charakter oraz waga postępowania w sprawie o udzielenie zamówienia publicznego.

*

III CZP 84/03

Czy nadpłata, o której mowa w art. 74 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa ma charakter wierzytelności podlegającej przelewowi na podstawie art. 509 k.c.?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 lipca 2003 r., VI ACa 87/03, U. Wiercińska, B. Godlewska-Michalak, M. Manowska)

W ocenie Sądy Apelacyjnego, zasadniczą kwestią dla odpowiedzi na postawione pytanie jest określenie charakteru prawnego nadpłaty podatku. Nadpłata podatku może mieć miejsce w dwóch sytuacjach: gdy świadczenie dłużnika podatkowego jest wyższe niż powinno wynikać z treści obowiązującego prawa lub gdy świadczenie to, w świetle obowiązującego prawa, nie powinno mieć miejsca. Sąd Apelacyjny wskazał, że w uchwale z dnia 21 marca 1996 r., III AZP 39/95 (OSNCAP 1996, nr 19, poz. 280) Sąd Najwyższy w sytuacji błędnego samoobliczenia przez podatnika podatku dochodowego od osób fizycznych stwierdził, że nadpłata nie jest objęta zobowiązaniem podatkowym, a więc nie jest podatkiem, lecz nienależnym świadczeniem majątkowym o charakterze cywilnoprawnym, do którego płatnik nie był zobowiązany. Jednakże w stanie faktycznym niniejszej sprawy podatnik nie dokonał błędnego obliczenia podatku, w związku z którym powstała nadpłata, lecz wynikała ona z różnicy pomiędzy wysokością zapłaconych w ciągu roku zaliczek a należnością podatkową obliczoną w rocznym ustaleniu podatku, co mogło być spowodowane skorzystaniem z ulg i zwolnień podatkowych. Wysokość wpłacanych zaliczek jest zaś objęta obowiązkiem podatkowym podatnika i stanowi samoistne zobowiązanie podatkowe. Nadpłata w tym przypadku nie powstaje w wyniku bezpodstawnego uiszczenia świadczenia podatkowego. Tym samym powstaje wątpliwość, czy może być traktowana jako nienależne świadczenie publicznoprawne spełnione w związku z realizacją zobowiązaniowego stosunku prawnego, co oznacza, że nadal pozostaje wierzytelnością o charakterze osobistym wykluczającym przelew po myśli art. 509 k.c.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Zawarcie umowy kredytu przez parafię bez zezwolenia właściwego biskupa diecezjalnego jest sprzeczne z prawem określającym sposób działania parafii jako kościelnej osoby prawnej i prowadzi do nieważności czynności prawnej.

(wyrok z dnia 27 lipca 2000 r., IV CKN 88/00, T. Ciepła, Z. Strus, A. Górski, OSP 2003, nr 9, poz. 115)

Glosa

Bartosza Rakoczego, OSP 2003, nr 9, poz. 115

Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego. Zwrócił uwagę, że parafie i diecezje działają zarówno na podstawie prawa kościelnego, jak i cywilnego. Dla przesądzenia skuteczności dokonanej czynności prawnej decydujące znaczenie ma, jego zdaniem, zakwalifikowanie jej do czynności zwykłego zarządu lub przekraczających zwykły zarząd, zgodnie bowiem z kanonem 1281 kodeksu prawa kanonicznego „przy zachowaniu przepisów statutów, zarządcy nieważnie wykonują czynności, która przekraczają granice i sposób zwyczajnego zarządzania, jeżeli nie uzyskali wcześniej pisemnego upoważnienia od ordynariusza”. W związku z tym niewłaściwe było odwołanie się przez Sąd Najwyższy do kanonu 638, gdyż przepis ten odnosi się jedynie do instytutów zakonnych i dotyczy zarządzania majątkiem takiego instytutu. Parafia nie jest instytutem zakonnym i dlatego przepis ten nie mógł znaleźć zastosowania w sprawie.

Przy zawieraniu umowy kredytu proboszcz miał obowiązek uzyskać zgodę biskupa ordynariusza, była to bowiem czynność przekraczająca zakres zwykłego zarządu, o czym świadczy przekroczenie ustalonej przez Konferencję Episkopatu Polski maksymalnej wysokości kwoty zobowiązań. Ustalenie maksymalnej sumy zobowiązań nie wiąże się z zarządem dobrami kościelnymi, lecz ze szczególną jego formą, jaką jest alienacja. Chcąc więc stosować normy dotyczące ustalenia przez

Konferencję Episkopatu najwyższej sumy, trzeba najpierw przesądzić, czy zawarcie umowy kredytu było alienacją.

Kodeks prawa kanonicznego nie zawiera definicji alienacji. W doktrynie prawa kanonicznego przyjmuje się, że alienacją w znaczeniu wąskim jest przeniesieniem prawa własności na inną osobę kościelną lub świecką, natomiast w znaczeniu szerszym – takie przeniesienie jakiegoś prawa rzeczowego na inną osobę, w wyniku którego sytuacja majątkowa osoby kościelnej ulega pogorszeniu, np. przez dzierżawę, zastaw, hipotekę. W świetle powyższej definicji, zawarcie umowy kredytu było alienacją dóbr kościelnych, tym bardziej, że wierzytelność została zabezpieczona hipoteką obejmującą trzy nieruchomości należące do parafii. Dlatego przepisy dotyczące maksymalnej sumy alienacji dóbr kościelnych, której wysokość ustala Konferencja Episkopatu miały w sprawie znaczenie.

Zdaniem autora, przekroczenia granic zwykłego zarządu spowodowało nieważność dokonanej czynności zarówno w sferze prawa kanonicznego, jak i prawa cywilnego. Wynika to z art. 5 Konkordatu, zgodnie z którym państwo polskie zobowiązuje się respektować przepisy prawa kanonicznego w zakresie zarządzania przez Kościół swoimi sprawami. Z zarządem własnymi sprawami wiąże się podejmowanie wszelkich czynności faktycznych i prawnych dotyczących spraw leżących w kompetencji kościoła zarówno w sferze majątkowej, jak i niemajątkowej. Zawarcie umowy kredytu mieści się w zakresie takich spraw.

Wobec tego, skoro z kanonów 1281 § 1 i 1291 wynika sankcja nieważności dokonanej czynności, to skutek ten rozciąga się także na gruncie prawa cywilnego.

Ł.P.

*

Określenie osoby powołanej do spadku w drodze wykładni testamentu jest możliwe tylko wówczas, gdy w testamencie zawarto na tyle obiektywne, jednoznaczne i sprawdzalne wskazania, które pozwalają ustalić intencje spadkodawcy w sposób nie budzący uzasadnionych wątpliwości.

(postanowienie z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 543/00, H. Ciepla, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2002, nr 1, poz. 14; BSN 2001, nr 8, s. 6; MoP 2001, nr 19, s. 976; R.Pr. 2002, nr 1, s. 95; Rej. 2002, nr 1, s. 130)

Glosa

Michała Niedośpiała, Przegląd Sądowy 2003, nr 9, s. 141

Omawiane orzeczenie dotyczy interpretacji i w konsekwencji ustalenia ważności lub nieważności testamentu holograficznego następującej treści: „Ja ksiądz Piotr S. (...) oddaję dobra materialne dla dalszej Służby Bożej lub osobom potrzebującym. Rozdziałem zajmie się p. Regina B. (...)”.

Autor stwierdził, że w przypadku powołania do spadku ubogich (potrzebujących) za spadkobiercę należy uważać, po pierwsze, ośrodek pomocy społecznej lub gminę, po drugie, ośrodek pomocy społecznej lub Kościół. Glosator za trafną uznał taką wykładnię tego konkretnego testamentu, zgodnie z którą spadkodawca chciał powołać do spadku Kościół (Archidiecezję P.), z poleceniem przeznaczenia nabytego w ten sposób majątku na rzecz ubogich (potrzebujących) oraz ustanowić wykonawcą testamentu Reginę B. (art. 986 k.c.). Stwierdził, że za przyjętą przez niego interpretacją przemawia teoria woli i wynikająca z niej zasada *favor testamenti* (art. 948 k.c.). Nie zgodził się tym samym z odmienną wykładnią zastosowaną przez Sąd Najwyższy.

Glosator przypomniał, że spadkodawca musi osobę spadkobiercy oznaczyć tak, aby można ją było zindywidualizować. Spadkodawca nie może pozostawić osobie trzeciej oznaczenia, kto ma być spadkobiercą. Nie może też pozostawić uznaniu osoby trzeciej lub rozstrzygnięciu sądu, która z kilku wskazanych przez spadkodawcę osób ma być spadkobiercą. Autor zauważył przy tym, że nie jest pozostawieniem osobie trzeciej oznaczenia spadkobiercy, gdy ma ona tylko stwierdzić, która z osób odpowiada wskazówkom, podanym przez spadkodawcę, a zawierającym sposób oznaczenia spadkobiercy.

Autor przedstawił także reguły interpretacyjne, według których należy ustalić komu spadek przypadł w przypadku, w którym testator powołuje do spadku pewną grupę osób (np. krewnych, dzieci). Podkreślił, że reguły interpretacyjne mają zastosowanie wtedy, gdy w drodze wykładni testamentu nie można ustalić, kogo testator chciał powołać do spadku, używając tych zbiorczych określeń.

W ostatniej części glosy komentator omówił zasady wykładni testamentu oraz zakres interpretacji testamentu.

Głosę do komentowanego orzeczenia napisał również B. Rakoczy (PS 2002, nr 10, s. 123; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2002, nr 11, s. 21) oraz P. Dzienis (Pal. 2002, nr 11-12, s. 231; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 1, s. 26).

E.S.

*

Odszkodowanie za uszkodzenie samochodu może obejmować oprócz kosztów jego naprawy także zapłatę sumy pieniężnej, odpowiadającej różnicy między wartością tego samochodu przed uszkodzeniem i po naprawie.

(uchwała z dnia 12 października 2001 r., III CZP 57/01, S. Dąbrowski, K. Zawada, K. Bilewicz, OSNC 2002, nr 5, poz. 57; OSP 2002, nr 5, poz. 61; BSN 2001, nr 10, s. 6; Wok. 2002, nr 1, s. 1; Wok. 2002, nr 2, s.1; MoP 2002, nr 6, s. 264; R.Pr. 2002, nr 3, s. 109; IC 2002, nr 4, s. 55)

Glosa

Eugeniusza Kowalewskiego i Mirosława Nesterowicza, Prawo Asekuracyjne 2003, nr 3, s. 69

Zdaniem autorów, stanowisko wyrażone w omawianej uchwale należy uznać za kontrowersyjne. Przypomnieli, że orzeczenie to ma charakter precedensowy i odbiega od dotychczasowej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego w omawianej kwestii, a także pomija poglądy doktryny.

Glosatorzy zwrócili uwagę, że dawna linia orzecznictwa była zbieżna z poglądami doktryny. Jednoznaczny pogląd w tym przedmiocie wypowiedział wówczas A. Wąsiewicz, który stwierdził, że w sytuacji, w której poszkodowany wybrał sposób naprawienia szkody w samochodzie w postaci naprawy (restytucji naturalnej), to nie może on jednocześnie domagać się naprawienia poniesionej szkody w drugiej formie przewidzianej art. 363 § 1 zd. 1 k.c., a mianowicie restytucji pieniężnej. Komentatorzy przychylni się do takiego stanowiska.

Autorzy zarzucili sformułowanej przez Sąd Najwyższy tezie, że nie wiadomo, czy ma ona postać wypowiedzi kategorycznej, czy też warunkowej. Opowiedzieli się za takim sposobem jej interpretacji, zgodnie z którym odszkodowanie może

ewentualnie obejmować dodatkowy pieniężny ekwiwalent wyrównawczy, pod warunkiem, że przyznanie go uzasadnione jest specyficznymi okolicznościami konkretnego stanu faktycznego. Z niepokojem zauważyli jednak, że pełnomocnicy poszkodowanych przyjęli pierwszy sposób rozumienia tezy, to znaczy, iż we wszystkich przypadkach, w których naprawa pojazdu nie przywróciła jego pełnej wartości handlowej, odszkodowanie musi dodatkowo objąć ekwiwalent pieniężny z tego tytułu.

Glosatorzy podnieśli, że omawiana uchwała zawiera istotne mankamenty, które można nazwać dogmatyczno-teoretycznymi. Problem dotyczy wyboru przez poszkodowanego sposobu naprawienia doznanej szkody w rozumieniu art. 363 § 1 k.c. Autorzy przyjęli – odmiennie niż w uchwale – że jeżeli uprawniony do dokonania wyboru wybrał naprawę uszkodzonego pojazdu, to tym samym pozbawił się możliwości skorzystania z drugiego roszczenia alternatywnego, czyli odszkodowawczego roszczenia w formie pieniężnej.

W konkluzji autorzy wyrazili obawę, że omawiane orzeczenie zbyt szeroko otworzyło drzwi dla roszczeń odszkodowawczych, które często są nieuzasadnione.

Wcześniej glosy aprobuujące do komentowanego orzeczenia napisali A. Szpunar (OSP 2002, nr 5, poz. 61; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2002, nr 6, s. 32) oraz P. Bucoń (Gazeta Sądowa 2003, nr 1, s. 42; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 2, s. 28), a omówili je w „Przeglądach orzecznictwa” Z. Strus (Pal. 2002, nr 1-2, s. 211) oraz J. Kufel (Pr.Asek. 2002, nr 3, s. 49).

E.S.

*

Spadkobierca powołany do spadku w testamencie ustnym nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 952 § 2 k.c.

(uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 23 listopada 2001 r., III CZP 54/01, T. Ereciński, S. Dąbrowski, A. Górski, J. Gudowski, E. Skowrońska-Bocian, K. Zawada, T. Żyżnowski, OSNC 2002, nr 7-8, poz. 84; BSN 2001, nr 11, s. 15; Rej. 2002, nr 9, s. 166; R.Pr. 2002, nr 6, s. 98)

Glosa

Michała Niedośpiała, Państwo i Prawo 2003, nr 9, s. 126

Autor glosy już w na początku postawił pytanie, czy do protokolanta testamentu mają zastosowanie przepisy o świadkach testamentowych (art. 956 i 957 k.c.) i przedstawił w tym przedmiocie trzy modele teoretyczne. Model pierwszy zakłada, że do protokolanta testamentu nie stosuje się przepisów o świadkach testamentowych, drugi, że stosuje się, a trzeci – pośredni – zakłada, że do testamentu notarialnego i alograficznego nie stosuje się przepisów o świadkach testamentowych, natomiast do protokolanta sporządzającego protokół testamentu ustnego stosuje się te przepisy. W dalszej części opracowania, przedstawiono dotychczasową linię orzecznictwa Sądu Najwyższego, analizę przepisów dotyczących testamentu ustnego oraz pojęć prawnych, którymi posłużył się ustawodawca w tych przepisach, a także konsekwencje prawne przyjęcia danego modelu.

W ocenie glosatora, z wykładni gramatycznej wynika, że do protokolanta nie stosuje się przepisów o świadkach testamentowych, gdyż z kontekstu przepisu art. 952 § 2 k.c., wynika że „osoba trzecia” to inna osoba niż świadek testamentu. Wykładnię językową wspiera wykładnia historyczna, albowiem Prawo spadkowe z 1946 r. przewidywało spisanie testamentu ustnego „przez jednego ze świadków lub inną osobę” (art. 82 zdanie drugie), oraz wykładnia celowościowa. Autor glosy podkreślił, że nie ma podstaw prawnych do stosowania art. 956 i 957 k.c. o świadkach testamentowych do protokolanta testamentu. Jego zdaniem, nie uzasadnia tego także analogia z ww. przepisów, gdyż inna jest funkcja świadka i protokolanta testamentu. Podkreślił, że za przyjętym pierwszego modelu przemawia także teoria woli i wynikająca z niej zasada życzliwej wykładni testamentu (*favor testamenti*; art. 948 k.c.), która pozwala utrzymać taki testament w mocy.

W ocenie glosatora, konsekwencje prawne, które wynikają z zastosowania modelu drugiego i trzeciego są za daleko idące i wręcz niepotrzebne, dlatego krytycznie odniósł się on do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w komentowanej uchwale, z którego wynika, że osoba trzecia w rozumieniu art. 952 § 2 k.c. to osoba niezainteresowana.

Głosowaną uchwałą omówił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2002, nr 7-8, s.177).

M.K.

*

Przepis art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U Nr 149, poz. 703 ze zm.) umożliwia stronom umowy zastawniczej jedynie na wyłączenie w umowie ustawowego skutku w postaci wygaśnięcia zastawu w razie wygaśnięcia wierzytelności zabezpieczonej tym zastawem. Strony umowy nie mogą natomiast postanowić, że ustanowiony zastaw zabezpieczający wierzytelność o oznaczonej wysokości nie wygaśnie, a będzie zabezpieczał wierzytelność o nieoznaczonej wysokości ze wskazaniem innej najwyższej sumy ubezpieczenia.

(postanowienie z dnia 9 kwietnia 2002 r., III CKN 806/99, G. Bieniek,

I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2003/6 p. 82; OSP 2003/5 p.59; Pr.Bank. 2003, nr 1, s. 36; BSN 2002, nr 11, s. 11 ; MoP 2003/3 s.124)

Glosa

Jana Mojaka i Jacka Widły, Przegląd Sądowy 2003, nr 9, s. 148

Autorzy w pełni zaaprobowali rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego oraz jego uzasadnienie. W glosie zajęli się omówieniem dwóch kwestii. Po pierwsze, sposobu ujawniania kwoty wierzytelności zabezpieczonej zastawem rejestrowym ze względu na niejasną treść art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (zwanej dalej ustawą) i, po drugie, kwestią rozumienia art. 18 ust. 1 ustawy, który stanowi odstępstwo od zasady akcesoryjności zastawu rejestrowego.

W odniesieniu do pierwszego problemu, glosatorzy stwierdzili, że w literaturze i orzecznictwie pojawiały się liczne kontrowersje co do sposobu ujawniania wierzytelności w samej umowie zastawniczej, a następnie we wniosku o wpis zastawu do rejestru zastawów. Wskazali na wynikający z art. 3 ust. 2 ustawy dwójaki, alternatywny sposób oznaczenia wierzytelności zabezpieczonej zastawem: przez wskazanie w wypadku wierzytelności istniejącej nominalnej kwoty wierzytelności i stosunku prawnego, z którego wierzytelność wynika, oraz, w wypadku, gdy zastaw rejestrowy zabezpiecza wierzytelność przyszłą lub warunkową, o wysokości nieustalonej w chwili zawarcia umowy zastawniczej – przez wskazanie najwyższej

sumy zabezpieczenia. Pojawiające się na tym tle wątpliwości autorzy rozstrzygnęli w ten sposób, że za trafne uznali zastosowanie w drodze analogii *legis* zasad hipoteki kaucyjnej do tzw. zastawu rejestrowego.

Omawiając drugie zagadnienie, glosatorzy zgodzili się z poglądem wyrażonym w omawianym orzeczeniu, że zawarta w art. 18 ust. 1 ustawy klauzula „chyba że umowa zastawnicza stanowi inaczej”, upoważnia do sformułowania wymagania, aby strony miały obowiązek przynajmniej oznaczenia stosunku prawnego, z którego mają w przyszłości wynikać wierzytelności zabezpieczone zastawem. Komentatorzy podkreślili, że strony umowy mogą wyłączyć tylko jeden aspekt akcesoryjności zastawu rejestrowego, a mianowicie wygaśnięcie zastawu wraz z wygaśnięciem wierzytelności, którą zabezpiecza. Skutek ten osiąga się przez zamieszczenie odpowiedniej klauzuli w umowie zastawniczej, która to klauzula dodatkowo powinna wskazywać mechanizm przechodzenia zastawu na kolejną zabezpieczaną wierzytelność.

Należy przypomnieć, że głosę do komentowanego orzeczenia napisał również J. Gołaczyński (OSP 2003, nr 5, poz. 59; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 6, s. 26), M. Leśniak (PS 2003, nr 6, s. 141; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 7-8, s. 24) oraz A. Stangret (Pr.Bank. 2003, nr 5, s. 33; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 7-8, s. 26).

E.S.

*

Szkodą w rozumieniu przepisu art. 160 § 1 k.p.a. może być utrata uprawnienia do żądania zwrotu wywłaszczonej nieruchomości, na skutek decyzji wojewody, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464 ze zm.), jeżeli decyzja ta wywołała nieodwracalne skutki prawne.

(uchwała z dnia 8 listopada 2002 r., III CZP 73/02, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, OSNC 2003, nr 10, poz. 131; OSP 2003, nr 9, poz. 114; Wok. 2002, nr 12, s. 9; IC 2002, nr 12, s. 7; BSN 2002, nr 11, s. 9)

Glosa

Leszka Boska, OSP 2003, nr 9, poz. 114

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, w którym uznał on uprawnienie do żądania zwrotu nieruchomości za prawnie uzasadnione oczekiwanie (ekspektatywę) o określonej wartości majątkowej, której bezprawne odebranie może rodzić rzeczywistą szkodę. Zdaniem autora, za takim charakterem uprawnienia przemawia brzmienie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z 1985 r. o gospodarce gruntami, który nakłada na organ administracji bezwzględny obowiązek zwrotu nieruchomości. Sąd Najwyższy niepotrzebnie natomiast udowadniał, że stosunek prawny wynikający z art. 69 wykazuje cechy wierzytelności w rozumieniu art. 353 § 1 k.c., gdyż analizowane uprawnienie ma charakter publicznoprawny.

W dalszej części glosy autor przeprowadził analizę pojęcia nieodwracalnych skutków prawnych. Podkreślił, że jest to przesłanka odmowy stwierdzenia nieważności decyzji rażąco naruszającej prawo. Stwierdzenie istnienia nieodwracalnych skutków prawnych pozostaje jednak bez znaczenia dla procesu odszkodowawczego, gdyż przesłanką odpowiedzialności jest w tym przypadku bezprawność działania organu administracji.

Zdaniem autora, odwoływanie się do nieodwracalnych skutków prawnych powinno wchodzić jedynie w grę w razie niewątpliwego nabycia w dobrej wierze prawa przez osobę trzecią. O nieodwracalnym skutku prawnym organ powinien orzekać tylko wówczas, gdy ponad wszelką wątpliwość ustali, że w stosunku do spornej nieruchomości nie toczy się żadne postępowanie. Autor przypomniał uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1992 r. III AZP 4/92, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że pojecie nieodwracalnych skutków prawnych odnosi się tylko do sfery prawnej, a nie faktycznej. Zachodzi wówczas, gdy organ, działając w granicach swojej kompetencji, nie może przywrócić stanu zgodnego z prawem.

Autor odwołując się do stanu faktycznego sprawy powziął wątpliwości, czy uchylenie się przez organ administracji od stwierdzenia nieważności decyzji o nabyciu użytkownika wieczystego było zasadne w sytuacji, w której prawo użytkownika wieczystego w ogóle nie powstało, gdyż w chwili jego nabycia wywłaszczony właściciel ubiegał się o zwrot nieruchomości. Na potwierdzenie tej tezy autor przywołał uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2000 r., III ZP

14/99, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo użytkowania wieczystego nie mogło powstać na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa lub gminy, jeżeli były zbędne na cel określony w decyzji o wywłaszczeniu, a uprawniony złożył wniosek o zwrot nieruchomości.

W konkluzji autor uznał, że w sprawie nie było podstaw do odmowy stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej z powodu nieodwracalnych skutków prawnych, w związku z czym podmiot uprawniony po stwierdzeniu nieważności decyzji powinien wystąpić w trybie art. 10 ustawy o księgach wieczystych o uzgodnienie wpisu wadliwie nabytego prawa z rzeczywistym stanem prawnym i żądać zwrotu nieruchomości.

Ł.P.

*

Naruszenie obowiązków ustawowych w rozumieniu art. 128 § 1 Prawa spółdzielczego z 1982 r. może polegać także na przedwczesnym zakończeniu przez likwidatora postępowania likwidacyjnego spółdzielni (zanim doszło do zaspokojenia wszystkich wierzycieli zgłaszających likwidatorowi swoją wierzytelność w tym postępowaniu).

(wyrok z dnia 27 czerwca 2002 r., IV CKN 1171/00, M. Bączyk, I. Koper, M. Sychowicz, OSP 2003, nr 9, poz. 117)

Glosa

Małgorzaty Wrzołek-Romańczuk, OSP 2003, nr 9, poz. 117

Autorka podkreśliła, że ustalając odpowiedzialność deliktową likwidatora należy odwołać się do ustawowych obowiązków likwidatora, wymienionych w art. 122 Prawa spółdzielczego i w innych przepisach. Na tym tle za trafną uznała tezę Sądu Najwyższego, że przedwczesne zakończenie postępowania likwidacyjnego i dopuszczenie do wykreślenia spółdzielni z rejestru, mimo nieuczynienia zadość roszczeniom zgłoszonym wcześniej w postępowaniu likwidacyjnym, może oznaczać delikt w rozumieniu art. 415 k.c.

Autorka podzieliła także pogląd Sądu Najwyższego w tej części, w której uznał on, że nedoręczenie korespondencji wierzycielowi spółdzielni o wszczętym postępowaniu likwidacyjnym nosi cechy niedbalstwa uzasadniającego odpowiedzialność likwidatora. W razie wątpliwości likwidator powinien złożyć bowiem odpowiednią sumę do depozytu sądowego kierując się art. 476 k.c.

W końcowej części glosy autorka omówiła znaczenie protokołu lustracji dla ewentualnego zwolnienia się likwidatora od odpowiedzialności. Jej zdaniem, trafnie Sąd Najwyższy odmówił protokołowi istotnego znaczenia, protokół lustracji stanowi bowiem jedynie opinię, na podstawie której rada nadzorcza spółdzielni formułuje wnioski, a następnie przedstawia je walnemu zgromadzeniu. Protokół nie ma charakteru wiążącego co do wypełnienia przez likwidatora jego ustawowych obowiązków.

Ł.P.

prawo cywilne procesowe

Wierzyciele wymienieni w art. 954 pkt 2 k.p.c., którzy złożyli zestawienie wierzytelności publicznoprawnych mają obowiązek – przed prawomocnym przysądzeniem własności – złożyć również tytuły wykonawcze, pod rygorem utraty uczestnictwa w podziale sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1036 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 11 lutego 2000 r., III CKN 731/99, Z. Strus, A. Górski, H. Pietrkowski, OSNC 2000, nr 9, poz. 159; BSN 2000, nr 5, s. 12; MoP 2000, nr 8, poz. 520; R.Pr. 2000, nr 5, s. 120)

Glosa

Wiesława Sługiewicza, Rejent 2003, nr 7-8, s. 180

Autor stwierdził, że przepis art. 1036 k.p.c., chociaż od jego wejścia w życie minęło 30 lat, nadal sprawia trudności interpretacyjne. Podzielił stanowisko zawarte w glosowanym orzeczeniu o uprzywilejowaniu wierzycieli egzekwujących, w tym tych, którzy przyłączyli się do postępowania egzekucyjnego (art. 927 k.p.c.). Pozostałe podmioty uprawnione w rozumieniu art. 1036 k.p.c. do wzięcia udziału w podziale

sumy uzyskanej z egzekucji muszą wykazać stosowne uprawnienie poprzez zgłoszenie i udowodnienie roszczenia. Zwrócił przy tym uwagę, że w komentarzach B. Dobrzańskiego i E. Wengerka brak wypowiedzi co do terminu zgłoszenia się wierzyciela z tytułem wykonawczym i dowodem doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty.

Glosator podniósł, że omawiany problem prawny dotyczy końcowego terminu do dokonania czynności złożenia tytułu wykonawczego. Zastanawiał się, jaką rolę ma pełnić w tym ujęciu tytuł wykonawczy. W takiej sytuacji sąd musi rozstrzygnąć: po pierwsze, czy w trybie art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. wezwać wierzyciela publicznoprawnego, który zgłosił żądanie uwzględnienia go w planie podziału na podstawie art. 954 pkt 2 k.p.c., do usunięcia braku formalnego wniosku przez dołączenie tytułu wykonawczego, i, po drugie, czy uznać dopiero na etapie sporządzania planu podziału, że wierzyciel publicznoprawny nie uczestniczy w nim wobec braku spełnienia przesłanek art. 1036 k.p.c.

Zdaniem glosatora, za pierwszą możliwością przemawia to, że przepis art. 130 § 1 k.p.c. jest sformułowany bardzo ogólnie. W sytuacji, gdy ustawa nie przewiduje wprost w danej kwestii żadnego rygoru – w ocenie autora - należy uznać, że powinnością organu procesowego jest korzystanie z tej właśnie regulacji. Podkreślił, że wierzyciele publicznoprawni muszą dołączyć do swojego żądania (art. 954 pkt 2 k.p.c.) tytuł wykonawczy, który nie może być jednak traktowany jako ustawowy załącznik. Z tego względu tytuł wykonawczy wraz z dowodem doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty należy traktować jako podstawę uwzględnienia w planie podziału, a nie warunek formalny zgłoszenia.

Glosator podzielił pogląd J. Jankowskiego, że uwzględnienie w planie podziału każdego wierzyciela składającego tytuł wykonawczy wraz z dowodem doręczenia wezwania zależy od zachowania terminu, który ma charakter prekluzyjny. Zgłoszenie się po uprawomocnieniu postanowienia o przysądzeniu własności jest zatem bezskuteczne, natomiast skierowanie nowego postępowania egzekucyjnego do nieruchomości, z której sprzedaży uzyskaną sumę podzielono, jest niedopuszczalne, ponieważ prawomocne przysądzenie własności przenosi własność nieruchomości na nabywcę, w stosunku do którego wierzyciel publiczny nie dysponuje skutecznym tytułem wykonawczym.

W konsekwencji autor uznał głosowane orzeczenie za trafne i zasługujące na aprobatę.

E.S.

*

Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa obowiązana jest do uiszczenia opłaty egzekucyjnej przewidzianej w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.).

(uchwała z dnia 18 października 2001 r., III CZP 50/01, A. Górski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2002, nr 5, poz. 59; BSN 2001, nr 10, s. 7; Wok. 2002, nr 1, s. 7; R.Pr. 2002, nr 3, s. 111; IC 2002, nr 4, s. 55)

Glosa

Artura Nowaka, Glosa 2003, nr 9, s. 28

Autor zauważył, że omawiana uchwała jest jedną z pierwszych wypowiedzi Sądu Najwyższego dotyczących zakresu stosowania instytucji zwolnienia od kosztów postępowania w świetle regulacji ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Głosowane orzeczenie porusza również problem spójności instytucji zwolnienia od kosztów wobec funkcji oraz przeznaczenia opłat pobieranych przez komornika.

Glosator przychylił się do stanowiska Sądu Najwyższego, że regulacje ustawy o komornikach sądowych i egzekucji dotyczące kosztów postępowania egzekucyjnego są unormowaniami szczególnymi i autonomicznymi w stosunku do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Przypomniął, że przepisy art. 45 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, w jej pierwotnym brzmieniu (sprzed nowelizacji z dnia 18 września 2001 r.), stanowiły generalną zasadę, iż wszczęcie egzekucji świadczeń pieniężnych uzależnione jest od uiszczenia przez wierzyciela części opłaty stosunkowej, nawet gdy postępowanie dotyczyło egzekucji należności Skarbu Państwa i gmin, nie wyłączając egzekucji prowadzonej na polecenie sądu lub prokuratora. Zwrócił uwagę, że w poprzednim unormowaniu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie taksy za czynności komorników (Dz.U. z 1991 r., Nr 264, poz. 62), dokonano rozróżnienia kosztów postępowania egzekucyjnego, wśród

których opłaty stanowiły dochód Skarbu Państwa. Obecnie stanowią one środki mające na celu pokrycie kosztów działalności egzekucyjnej.

Za uzasadniony uznał zatem pogląd, że nie ma żadnych podstaw do kredytowania przez organy egzekucyjne, przez zwolnienie z kosztów egzekucji, wierzycieli mających status państwowych osób prawnych, skoro nawet Skarb Państwa zobowiązany jest do ich ponoszenia.

E.S.

*

Określenie osoby powołanej do spadku w drodze wykładni testamentu jest możliwe tylko wówczas, gdy w testamencie zawarto na tyle obiektywne, jednoznaczne i sprawdzalne wskazania, które pozwalają ustalić intencje spadkodawcy w sposób nie budzący uzasadnionych wątpliwości.

(postanowienie z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 543/00, H. Ciepła, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2002, nr 1, poz. 14; BSN 2001, nr 8, s. 6; MoP 2001, nr 19, s. 976; R.Pr. 2002, nr 1, s. 95; Rej. 2002, nr 1, s. 130)

Glosa

Michała Niedośpiała, Przegląd Sądowy 2003, nr 9, s. 141

Omawiane orzeczenie dotyczy interpretacji i w konsekwencji ustalenia ważności lub nieważności testamentu holograficznego następującej treści: „Ja ksiądz Piotr S. (...) oddaję dobra materialne dla dalszej Służby Bożej lub osobom potrzebującym. Rozdziałem zajmie się p. Regina B. (...)”.

Autor stwierdził, że w przypadku powołania do spadku ubogich (potrzebujących) za spadkobiercę należy uważać, po pierwsze, ośrodek pomocy społecznej lub gminę, po drugie, ośrodek pomocy społecznej lub Kościół. Glosator za trafną uznał taką wykładnię tego konkretnego testamentu, zgodnie z którą spadkodawca chciał powołać do spadku Kościół (Archidiecezję P.), z poleceniem przeznaczenia nabytego w ten sposób majątku na rzecz ubogich (potrzebujących) oraz ustanowić wykonawcą testamentu Reginę B. (art. 986 k.c.). Stwierdził, że za przyjętą przez niego interpretacją przemawia teoria woli i wynikająca z niej zasada

favor testamenti (art. 948 k.c.). Nie zgodził się tym samym z odmienną wykładnią zastosowaną przez Sąd Najwyższy.

Glosator przypomniał, że spadkodawca musi osobę spadkobiercy oznaczyć tak, aby można ją było zindywidualizować. Spadkodawca nie może pozostawić osobie trzeciej oznaczenia, kto ma być spadkobiercą. Nie może też pozostawić uznaniu osoby trzeciej lub rozstrzygnięciu sądu, która z kilku wskazanych przez spadkodawcę osób ma być spadkobiercą. Autor zauważył przy tym, że nie jest pozostawieniem osobie trzeciej oznaczenia spadkobiercy, gdy ma ona tylko stwierdzić, która z osób odpowiada wskazówkom, podanym przez spadkodawcę, a zawierającym sposób oznaczenia spadkobiercy.

Autor przedstawił także reguły interpretacyjne, według których należy ustalić komu spadek przypadł w przypadku, w którym testator powołuje do spadku pewną grupę osób (np. krewnych, dzieci). Podkreślił, że reguły interpretacyjne mają zastosowanie wtedy, gdy w drodze wykładni testamentu nie można ustalić, kogo testator chciał powołać do spadku, używając tych zbiorczych określeń.

W ostatniej części glosy komentator omówił zasady wykładni testamentu oraz zakres interpretacji testamentu.

Głosę do komentowanego orzeczenia napisał również B. Rakoczy (PS 2002, nr 10, s. 123; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2002, nr 11, s. 21) oraz P. Dzienis (Pal. 2002, nr 11-12, s. 231; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 1, s. 26).

E.S.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Przepis art. 77 ust. 1 Konstytucji może stanowić podstawę roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie w postępowaniu podatkowym decyzji niezgodnej z prawem, następnie uchylonej wskutek odwołania podatnika.

(wyrok z dnia 6 lutego 2002 r., V CKN 1248/00, Z. Strus, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, OSP 2002, nr 10, poz. 128; IC 2002, nr 7-8, s. 53; BSN 2002, nr 6, s.16; NPN 2002, nr 1, s. 93; MoP 2002, nr 16, s. 725)

Akty stosowania prawa powinny być postrzegane przede wszystkim w kategoriach konfrontacji racji i odmienności ocen, a wykorzystanie toku instancji powinno zapewniać niewadliwe ustalenie stanu faktycznego rozpatrywanej sprawy i jego prawidłową ocenę jurydyczną. Z tej przyczyny wydanie w postępowaniu podatkowym wadliwej decyzji, następnie uchylonej, na skutek odwołania podatnika, przez organ odwoławczy nie może być automatycznie kwalifikowane jako działanie bezprawne, rodzące odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 417 k.c.

(wyrok z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 357/01, I. Koper, J. Górski, B. Myszk, nie publikowane)

W wyroku z dnia 6 lutego 2002 r., V CKN 1248/00, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że przepis art. 77 ust. 1 Konstytucji może stanowić podstawę roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie w postępowaniu podatkowym decyzji niezgodnej z prawem, następnie uchylonej wskutek odwołania podatnika. W motywach podkreślił, że niezgodność z prawem oznacza, według art. 77 ust. 1 Konstytucji, sprzeczność między zakresem kompetencji organu, sposobem postępowania i treścią rozstrzygnięcia wynikającymi z wzorca ustawowego a jego działaniem rzeczywistym. W ocenie Sądu Najwyższego, nie można twierdzić, że prawodawca ustanawiając system kontroli instancyjnej legalizuje postępowanie i rozstrzygnięcia niezgodne z wzorcem ustawowym. Taki wniosek nie jest zgodny z

istotą prawa jako zespołu norm obowiązujących wszystkich adresatów; również organy władzy orzekające w pierwszej instancji.

Rozszerzenie kontroli instancyjnej oraz sądowej jest wyrazem świadomości, że wszelkie ludzkie działania mogą być dotknięte błędem, ale nie akceptacji tego stanu. Dlatego Konstytucja oparta na idei państwa prawnego zawiera przepis art. 77 ust. 1, który przerzuca ryzyko szkód wyrządzonych jednostkom na całą społeczność zorganizowaną jako państwo. Sąd Najwyższy zaznaczył przy tym, że wbrew obawom o nadmierne obciążenie ogółu kosztami błędów naprawionych w postępowaniu odwoławczym przy szerokim rozumieniu niezgodności z prawem, istnieją czynniki ograniczające zakres odpowiedzialności Skarbu Państwa, tj. konieczność istnienia związku przyczynowego oraz niewątpliwie znaczenie ostatecznego wyniku działania organu władzy.

W glosie do tego orzeczenia R. Mastalski (OSP 2002, nr 10, poz. 128; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 11, s. 30) podzielił zapatrywanie Sądu Najwyższego, wskazując, że poza argumentami przytoczonymi przez Sąd Najwyższy za jego trafnością przemawiają także wzajemne relacje pomiędzy przepisami art. 77 Konstytucji a przepisami art. 260 § 1 Ordynacji, analizowane z punktu widzenia konstytucyjności przepisów Ordynacji.

W wyroku z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 357/01, Sąd Najwyższy zajął odmienne stanowisko i orzekł, że wydanie w postępowaniu podatkowym wadliwej decyzji, następnie uchylonej, na skutek odwołania podatnika, przez organ odwoławczy nie może być automatycznie kwalifikowane jako działanie bezprawne, rodzące odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 417 k.c. Sąd Najwyższy stwierdził, że akty stosowania prawa powinny być postrzegane przede wszystkim w kategoriach konfrontacji racji i odmienności ocen, a wykorzystanie toku instancji powinno zapewniać niewadliwe ustalenie stanu faktycznego rozpatrywanej sprawy i jego prawidłową ocenę jurydyczną. Inne ujęcie tego zagadnienia godziłoby w zasadę instancyjności postępowania. Byłoby również nieracjonalne przyjmowanie, ze względu na możliwość rozbieżności w interpretacji konkretnych przepisów prawa i podejmowania na ich tle różnych rozstrzygnięć, że każda niezgodność decyzji organu pierwszej instancji z normatywnym wzorcem jest działaniem bezprawnym. W ocenie Sądu Najwyższego, o wydaniu decyzji niezgodnej z prawem, rodzącej konsekwencje

odszkodowawcze, można by mówić wyjątkowo, tylko wypadku rażącego naruszenia prawa.

M.D.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 5 k.c., art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

Sprzeczność działania z dobrymi obyczajami nie może być utożsamiana wyłącznie ze sprzecznością z zasadami współżycia społecznego (art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Dz.U. Nr 47, poz. 211 ze zm.).

(wyrok z dnia 7 marca 2003 r., I CKN 89/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

art. 23 k.c.

Naruszenie prawa do wizerunku osoby fizycznej następuje tylko wówczas, gdy opublikowana bez zgody tej osoby fotografia umożliwia jej identyfikację (art. 23 k.c.).

(wyrok z dnia 27 lutego 2003 r., IV CKN 1819/00, M. Bączyk, T. Domińczyk, M. Grzelka)

*

art. 24 k.c.

Nie stanowi naruszenia dobra osobistego przekazanie w formie pisemnej informacji, rozprowadzanej na osiedlu mieszkaniowym, w której stwierdzone przez nowy zarząd spółdzielni przypadki rażących uchybień w wyborze

wykonawców robót budowlanych, określone zastały jako "istnienie domniemania niegospodarności" poprzedniego zarządu.

(wyrok z dnia 9 stycznia 2003 r., I CKN 1391/00, A. Górski, M. Wysocka, K. Zawada)

*

art. 58 k.c., art. 232 k.p.c.

W sprawie, w której podstawą żądania jest czynność prawna, sąd bada jej ważność niezależnie od zarzutów stron w tym przedmiocie. Następuje to także w sprawie dotyczącej roszczeń wynikających z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 1991 r. o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych (Dz.U. Nr 44, poz. 255 ze zm.). W razie nieważności czynności prawnej wymienionej w tym przepisie, podstawą powództwa mogą być normy dotyczące ochrony własności.

(wyrok z dnia 4 września 2002 r., I CKN 461/01, B. Czech, I. Gromska-Szuster, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 70 k.c.

Przepis art. 70 § 1 k.c. może mieć zastosowanie także w czasie zmiany wcześniej zawartej umowy, jeżeli propozycja jednej ze stron zmiany tej umowy czyni zadość wymogom z art. 66 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 23 stycznia 2003 r., II CKN 1335/00, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, H. Pietrkowski)

*

art. 125 k.c.

Roszczenie o zapłatę stwierdzone w ugodzie zawartej przed sądem podlega dziesięcioletniemu terminowi przedawnienia, choćby jego wymagalność i wysokość były uzależnione od innej czynności prawnej dłużnika (sprzedaży przedsiębiorstwa) oraz od uzyskanej ceny.

(wyrok z dnia 10 stycznia 2003 r., V CKN 376/01, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, M. Sychowicz)

*

art. 172 k.c.

Bezprawne przekazanie przez gromadzką radę narodową bez tytułu prawnego nieruchomości stanowiącej własność osoby fizycznej, nie stanowiło działania w ramach imperium państwa.

(postanowienie z dnia 7 lutego 2003 r., III CKN 1344/00, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, S. Dąbrowski)

*

art. 212 k.c.

Termin spłaty ustalony na podstawie art. 212 § 3 k.c. nie może poprzedzać daty uprawomocnienia się postanowienia zasądającego spłatę.

(postanowienie z dnia 19 września 2002 r., II CK 21/02, H. Pietrzkowski, E. Skowrońska-Bocian, K. Zawada)

*

art. 410 k.c.

Nadpłata świadczenia członka spółdzielni mieszkaniowej na poczet kosztów ogrzewania lokalu w rocznym okresie rozliczeniowym stanowi świadczenie

nienależne (art. 410 § 2 k.c.). Walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli członków) nie jest uprawnione do decydowania o przeznaczeniu takiej nadpłaty.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 1609/00, B. Myszka, L. Walentynowicz, H. Wrzeszcz)

*

art. 411 k.c.

Według art. 411 pkt 1 k.c., nie zubożony ma udowodnić, że był w błędzie co do należności świadczenia, lecz wzbogacony ma wykazać, że zubożony wykonał świadczenie, mimo, że wiedział, iż ono się nie należy.

(wyrok z dnia 11 września 2002 r., V CKN 1166/00, G. Bieniek, M. Grzelka, M. Kocon)

*

art. 415 k.c., art. 443 k.c., art. 40 Prawa celnego

Jeśli niewykonanie obowiązku kontraktowego stanowiło zarazem naruszenie normy art. 40 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. - Prawo celne (Dz.U. Nr 75, poz. 445 ze zm.) i doprowadziło do przyjęcia przez sądy karne popełnienia przestępstwa z art. 80 § 1 u.k.s., to zaniechanie takie może stanowić także podstawę odpowiedzialności deliktowej (art. 443 k.c.), przy wystąpieniu pozostałych przesłanek z art. 415 k.c.

(wyrok z dnia 11 grudnia 2002 r., I CKN 113/01, I. Gromska-Szuster, T. Wiśniewski, T. Żyznowsk)

*

art. 484 k.c.

Dłużnik może zwolnić się z obowiązku zapłaty kary umownej, jeżeli wykaze, że wierzyciel nie poniósł szkody.

(wyrok z dnia 20 lutego 2003 r., CKN 1158/00, H. Ciepła, H. Pietrzkowski, H. Wrzeszcz)

*

art. 498 k.c.

Dokonanie w toku procesu przez powoda przelewu wierzytelności nie wyłącza możliwości zgłoszenia przez pozwanego - do chwili, w której dowiedział się o przelewie - zarzutu potrącenia wzajemnej wierzytelności przysługującej mu wobec powoda.

(wyrok z dnia 28 lutego 2003 r., V CKN 1698/00, Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian, M. Wysocka)

*

art. 527 k.c., art. 881 k.c.

Skarga pauliańska może być skierowana także przeciwko osobom, które dokonały czynności prawnej z poręczycielem. Dla skuteczności tej skargi nie ma znaczenia sposób ukształtowania odpowiedzialności poręczyciela (art. 881 k.c.).

(wyrok z dnia 7 marca 2003 r., I CKN 103/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

art. 596 k.c.

Przewidziane w ustawie lub w umowie prawo pierwokupu przysługuje tylko w razie zawarcia umowy sprzedaży.

(wyrok z dnia 14 lutego 2003 r., IV CKN 1720/00, M. Bączyk, B. Czech, T. Żyźnowski)

*

art. 654 k.c.

Określony w art. 654 k.c. i przyjęty przez strony sposób częściowego rozliczania strat budowlanych nie prowadzi do rozliczenia stron z odpowiedniej części robót ze skutkiem wygaśnięcia tej części ich zobowiązań i nie pozbawia je możliwości całościowego rozliczenia robót po oddaniu obiektu przez wykonawcę i przyjęcie go przez inwestora.

(wyrok z dnia 4 września 2002 r., I CK 1/02, B. Czech, I. Gromska-Szuster, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 945 k.c.

Dla skutecznego powołania się na nieważność testamentu (art. 945 § 2 k.c.) wystarczające jest powołanie się na którąkolwiek z przesłanek przewidzianych w art. 945 § 1 k.c.

(postanowienie z dnia 25 czerwca 2003 r., III CKN 366/01, J. Gudowski, M. Kocon, T. Żyźnowski)

*

art. 969 k.c., art. 970 k.c., art. 981 k.c.

Sytuacja, w której zapisobiorca posiada przedmiot zapisu od otwarcia spadku za zgodą spadkobiercy, jest zrównana z obowiązkiem wypełnienia zapisu, co powoduje, że nie powstają w ogóle warunki z art. 981 k.c., a przewidziany w nim termin przedawnienia ulega zmianie na ogólne

przedawnienie 10-letnie. Bieg tego terminu rozpoczyna się z chwilą dowiedzenia się przez zapisobiorcę o ogłoszeniu testamentu. Zapisobiorca może po uchyleniu art. 969 k.c. dochodzić roszczenia z tytułu zapisu jeżeli nie upłynął jeszcze termin przedawnienia.

(wyrok z dnia 12 grudnia 2002 r., II CKN 1279/00, H. Ciepła, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz)

*

art. 42 Prawa spółdzielczego

Jeżeli statut tak stanowi, zawiadomienie o walnym zgromadzeniu członków spółdzielni, w którym zawarta jest informacja, że w razie braku wymaganej większości po upływie pół godziny zwołuje się walne zgromadzenie w drugim terminie, jest prawnie skuteczne.

(wyrok z dnia 7 marca 2003 r., I CKN 55/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

art. 12 Prawa prasowego

Ocena wykonania przez dziennikarza ustawowego obowiązku zachowania szczególnej staranności i rzetelności przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych wymaga uwzględnienia stopnia wiarygodności podanego źródła uzyskanych wiadomości (art. 12 ust. 1 Prawa prasowego).

(wyrok z dnia 27 lutego 2003 r., IV CKN 1846/00, M. Bączyk, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

ubezpieczenia

Opad śniegu nie jest "innym żywiołem" w rozumieniu § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych (Dz.U. Nr 36, poz. 220).

(wyrok z dnia 17 stycznia 2003 r., III CKN 384/01, T. Domińczyk, J. Frąckowiak, T. Żyznowski)

prawo cywilne procesowe

art. 2 k.p.c.

W sprawie o zwrot nienależnie pobranej opłaty skarbowej droga sądowa jest niedopuszczalna.

(postanowienie z dnia 19 lutego 2003 r., V CKN 378/01, I. Gromska-Szuster, Z. Strus, L. Walentynowicz)

*

art. 17 k.p.c., art. 392¹ k.p.c.

Sprawa dotycząca uchwały zgromadzenia wspólników spółki z.o.o. ma charakter majątkowy, jeżeli dotyczy bezpośrednio lub pośrednio sfery majątkowych praw wspólnika.

(postanowienie z dnia 9 stycznia 2003 r., I CK 339/02, T. Ereciński)

*

art. 26 k.p.c.

Art. 26 k.p.c. nie narusza art. 78 Konstytucji.

(postanowienie z dnia 7 lutego 2003 r., III CZ 1/03, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, S. Dąbrowski)

*

art. 27 k.p.c., art. 231 k.c.

Powództwo o przeniesienie własności nieruchomości na podstawie art. 231 § 1 k.c. wytacza się przed sąd ogólnej właściwości miejscowej.

(postanowienie z dnia 5 marca 2003 r., III CO 2/03, G. Bieniek, I. Koper, T. Żyznowski)

*

art. 64 k.p.c., art. 479⁷ k.p.c.

Jednostka organizacyjna uczelni nie ma zdolności w postępowaniu cywilnym, w tym także przed sądem gospodarczym.

(postanowienie z dnia 9 stycznia 2003 r., I CKN 1335/00, A. Górski, M. Wysocka, K. Zawada)

*

art. 67 k.p.c.

W sprawach o zwrot mienia objętego przepadkiem lub konfiskatą lub o zasądzenie równowartości Skarb Państwa jest reprezentowany przez państwową jednostkę organizacyjną, w której władaniu jest mienie podlegające zwrotowi, a w braku takiej jednostki - organu administracji rządowej, któremu przekazano mienie do dysponowania w wyniku orzeczenia sądowego, a w przypadku braku takiej jednostki - zastępstwo procesowe wykonuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa (art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za

działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 3 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o wykonywaniu uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 240, poz. 2055).

(wyrok z dnia 22 stycznia 2003 r., II CKN 1103/00, G. Bieniek, H. Ciepła, J. Górowski)

*

art. 130 k.p.c.

Wniesienie przez uczestnika działającego za pośrednictwem adwokata innego środka odwoławczego niż właściwy nie może być uznane za mylne oznaczenie pisma procesowego w rozumieniu art. 130 § 1 zdanie drugie k.p.c.

(postanowienie z dnia 17 stycznia 2003 r., I CZ 190/02, B. Myszka, T. Wiśniewski, K. Zawada)

*

art. 189 k.p.c.

Powództwo o ustalenie niestnienia wierzytelności stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty podlega oddaleniu z powodu braku interesu prawnego

(wyrok z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 1047/00, H. Ciepła, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz)

*

art. 189 k.p.c., art. 31 Prawa o a.s.c.

Żądanie wykreślenia w akcie urodzenia danych dotyczących ojca, który przed sporządzeniem aktu uznał dziecko, oparte na twierdzeniu, że oświadczenie o uznaniu nie miało miejsca, nie może być dochodzone w trybie przewidzianego w art. 31 w zw. z art. 33 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. nr 36, poz. 180 ze zm.) postępowania nieprocesowego o sprostowanie aktu urodzenia, a jedynie w procesie o unieważnienie albo ustalenie nieistnienia uznania dziecka (art. 189 k.p.c.), w którym wydany wyrok uwzględniający powództwo będzie podstawą do sporządzenia w akcie urodzenia stosownej wzmianki dodatkowej (art. 45 Prawa o aktach stanu cywilnego).

(postanowienie z dnia 19 lutego 2003 r., V CKN 1788/00, I. Gromska-Szuster, Z. Strus, L. Walentynowicz)

*

art. 193 k.p.c.

Zmiana powództwa wymaga podjęcia sformalizowanych czynności procesowych, polegających albo na zgłoszeniu na rozprawie w obecności pozwanego nowego roszczenia, albo złożenia stosownego pisma, odpowiadającego wymaganiom pozwu. O zmianie powództwa nie mogą świadczyć dołączane do akt rachunki lub inne rozliczenia, jeżeli nie towarzyszy im wyraźne oświadczenie powoda, obejmujące dokładnie określone żądanie, zgłaszane obok lub zamiast żądania określonego w pozwie.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 126/02, J. Gudowski, J. Górowski, M. Sychowicz)

*

art. 244 k.p.c., art. 245 k.p.c.

Odwzorowanie dokumentu urzędowego poświadczony co do swej zgodności z oryginałem przez osobę nie będącą wystawcą oryginału, stanowi dokument prywatny, jeżeli osobę tę można zidentyfikować.

(postanowienie z dnia 26 lutego 2003 r., I CKN 1436/00, M. Grzelka, M. Kocon, H. Pietrzkowski)

*

art. 324 k.p.c., art. 357 k.p.c., art. 358 k.p.c., art. 360 k.p.c., art. 361 k.p.c.

Sentencja każdego postanowienia, również postanowienia nie rozstrzygającego sprawy co do istoty, mającego charakter formalnoprawny, musi być podpisane przez sąd, który je wydał, niezależnie od tego, czy sporządzone zostało uzasadnienie takiego postanowienia. W wypadku sporządzenia uzasadnienia, również dokument je zawierający podlega podpisaniu. W braku zaś podpisania sentencji postanowienie takie w sensie prawnoprocesowym nie istnieje, niezależnie od tego, czy podpisane zostało uzasadnienie.

(postanowienie z dnia 7 lutego 2003 r., III CZP 94/02, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, S. Dąbrowski)

*

art. 355 k.p.c., art. 393¹⁶ k.p.c.

Jeżeli po wniesieniu kasacji przez pozwanego powód cofnął skutecznie pozew, to uprawnionym do umorzenia postępowania w sprawie, po uprzednim uchyleniu wydanych w sprawie wyroków, jest tylko Sąd Najwyższy.

(postanowienie z dnia 11 lutego 2003 r., V CK 70/03, F. Barczewska, Z. Kwaśniewski, L. Walentynowicz)

*

art. 382 k.p.c., art. 233 k.p.c.

Ponowna ocena tych samych dowodów, dokonywana przez sąd drugiej instancji przy rozpoznawaniu apelacji, podlega tym samym regułom, co ocena dokonywana przez sąd pierwszej instancji. Musi być wszechstronna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz oparta na wszechstronnej analizie całokształtu materiału dowodowego. Konieczne jest także, aby sąd drugiej instancji nie tylko wskazał, dlaczego konkretne dowody ocenia odmiennie niż sąd pierwszej instancji, ale także uzasadnił, którym dowodom daje wiarę i dlaczego odmawia wiary innym dowodom oraz jaką moc dowodową im przypisuje. Jest to szczególnie istotne przy osobowych środkach dowodowych, z którymi sąd drugiej instancji nie zetknął się bezpośrednio, zwłaszcza wtedy, gdy tylko od oceny tych dowodów zależy ocena zasadności żądania oraz prawdziwości leżących u jego podstaw twierdzeń faktycznych strony.

(wyrok z dnia 11 kwietnia 2003 r., III CKN 1466/00, J. Gudowski, T. Domińczyk, Z. Strus)

*

art. 384 k.p.c.

Uwzględnienie apelacji z innych przyczyn niż wskazane przez skarżącego z uzasadnieniem mniej korzystnym niż zawarte w apelacji nie narusza art. 384 k.p.c.

(wyrok z dnia 5 września 2002 r., II CKN 831/00, T. Bielska-Sobkowicz, S. Dąbrowski, B. Myszka)

*

art. 392 k.p.c.

O dopuszczalności kasacji decyduje stan prawny z daty orzekania przez sąd drugiej instancji.

(postanowienie z dnia 7 marca 2003 r., I CZ 12/03, M. Bączyk, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski)

*

art. 393 k.p.c.

Sąd Najwyższy nie może nie odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania, jeżeli okoliczności uzasadniające jej rozpoznanie, o których stanowi art. 393 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wykazane zostały na gruncie przepisów prawa, niepowołanych w podstawach kasacji.

(postanowienie z dnia 23 października 2002 r., III CK 137/02, H. Pietrkowski)

Odmierna ocena prawna roszczenia, zaprezentowana przez sądy pierwszej i drugiej instancji w konkretnej sprawie, nie stanowi „rozbieżności w orzecznictwie sądów” w rozumieniu art. 393 § 1 pkt 2 k.p.c.

(postanowienie z dnia 9 stycznia 2003 r., V CK 505/02, L. Walentynowicz)

Istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 393 § 1 k.p.c. musi występować w ramach podstaw kasacji.

(postanowienie z dnia 20 lutego 2003 r., I CK 388/02, T. Wiśniewski)

*

art. 393³ k.p.c.

Spełnienie wymagania przewidzianego w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. powinno przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie okoliczności pozwalają zakwalifikować wnoszoną kasację do rozpoznania i uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek usprawiedliwiających przyjęcie kasacji. W razie powołania się na przesłankę

wskazaną w art. 393 § 2 *in principio* k.p.c., skarżący powinien przytoczyć argumenty świadczące, jego zdaniem, o tym, że naruszenie prawa nosi znamiona oczywistości.

(postanowienie z dnia 4 grudnia 2002 r., I CZ 179/02, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, B. Myszka)

Stwierdzenie, że rozpoznanie kasacji uzasadnia głębokie naruszenie zasady sprawiedliwości materialnej nie jest wskazaniem okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji.

(postanowienie z dnia 7 stycznia 2003 r., I CK 297/02, T. Ereciński)

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji stanowi samodzielny element kasacji, obok innych jej elementów enumeratywnie wymienionych w art. 393³ § 1 k.p.c. Dlatego w tej części pisma zawierającego kasację, która została wyodrębniona, oznaczona tytułem „Uzasadnienie” i zawiera uzasadnienie podstaw kasacyjnych, w zasadzie nie można poszukiwać okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji. O tym, że okoliczności te zostały przedstawione w tym miejscu pisma mogłoby jedynie świadczyć jednoznaczne i prawidłowe ich sformułowanie.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 155/02, J. Gudowski, J. Górski, M. Sychowicz)

*

art. 393⁵ k.p.c.

Jeżeli zachodzą przyczyny uzasadniające odrzucenie kasacji sąd drugiej instancji ma obowiązek odrzucić kasację bez względu na to, że jej podstawą jest naruszenie przepisów postępowania powodujące nieważność postępowania.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 111/02, J. Gudowski, J. Górski, M. Sychowicz)

*

art. 393⁶ k.p.c.

Pismo wniesione po terminie wskazanym w art. 393⁶ k.p.c. nie wywołuje skutków odpowiedzi na kasację w zakresie kosztów postępowania kasacyjnego.

(wyrok z dnia 4 września 2002 r., I CKN 926/00, B. Czech, I. Gromska-Szuster, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 440 k.p.c., art. 178 k.p.c.

Art. 440 § 1 k.p.c. nie wyklucza zawieszenia postępowania rozwodowego na zgodny wniosek stron (art. 178 k.p.c.), który może być złożony także podczas posiedzenia pojednawczego.

(postanowienie z dnia 17 stycznia 2003 r., I CKN 472/01, B. Myszka, T. Wiśniewski, K. Zawada)

*

art. 479¹ k.p.c.

Sprawa wynikająca ze stosunku prawnego między przedsiębiorcami, powstałego w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, związanego z rozliczeniem roszczeń z umowy najmu jest sprawą gospodarczą.

(postanowienie z dnia 7 lutego 2003 r., III CZ 160/02, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, S. Dąbrowski)

*

art. 519¹ k.p.c., art. 626¹³ k.p.c.

Od postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie sprostowania usterek wpisu w księdze wieczystej na podstawie art. 626¹³ § 2 k.p.c. kasacja nie przysługuje.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 128/02, J. Gudowski, J. Górowski, M. Sychowicz)

*

art. 519¹ k.p.c.

W sprawach o wpis partii politycznej do ewidencji kasacja przysługuje tylko od postanowień sądu drugiej instancji co do wpisu lub wykreślenia wpisu z ewidencji.

(postanowienie z dnia 29 stycznia 2003 r., I CZ 196/02, G. Bieniek, M. Wysocka, H. Pietrzkowski)

*

art. 612 k.p.c.

Żądanie pozbawienia współwłaściciela używania rzeczy, zgłoszone przez zarządcę, może być zrealizowane wyłącznie w postępowaniu nieprocesowym.

(postanowienie z dnia 7 lutego 2003 r., III CKN 1386/00, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, S. Dąbrowski)

*

art. 679 k.p.c.

Jeżeli w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku dla uczestnika postępowania ustanowiony był kurator *absentis* (art. 143 i nast. k.p.c.), który nie wiedział o istnieniu testamentu powołującego jego podopiecznego do dziedziczenia, to dla tego uczestnika, termin jednoroczny z art. 679 § 1 k.p.c. rozpoczyna bieg od daty dowiedzenia się przez niego o wymienionej sprawie.

*(postanowienie z dnia 3 października 2002 r., I CKN 155/01, B. Czech,
M. Grzelka, H. Pietrkowski)*

*

art. 769 k.p.c.

Przepis art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) nie wyłącza stosowania art. 769 k.p.c. do odpowiedzialności odszkodowawczej komornika jako organu egzekucyjnego i solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa. Odpowiedzialność ta uzależniona jest nie od tego, czy wyczerpane zostały środki prawne przewidziane dla postępowania egzekucyjnego, lecz od tego, czy za pomocą tych środków można było zapobiec szkodzie.

*(wyrok z dnia 4 września 2002 r., I CKN 926/00, B. Czech, I. Gromska-Szuster,
E. Skowrońska-Bocian)*

*

koszty sądowe, art. 49 Prawa o u.s.p.

Zażalenie na postanowienie o ukaraniu karą porządkową grzywny wymierzoną na podstawie art. 49 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) podlega opłacie sądowej.

*(postanowienie z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 140/02, J. Gudowski,
J. Górowski, M. Sychowicz)*

*

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2003, NR 11

Odstąpienie od umowy sprzedaży rzeczy ruchomej na podstawie art. 491 § 1 oraz art. 560 § 2 k.c. powoduje przejście własności tej rzeczy z powrotem na zbywcę.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 27 lutego 2003 r., III CZP 80/02, J. Gudowski, S. Dąbrowski, J. Frąckowiak, J. Górski, I. Gromska-Szuster, E. Skowrońska-Bocian, M. Wysocka, OSNC 2003, nr 11, poz. 141)

*

1. W postępowaniu wieczystoksięgowym nie jest dopuszczalne badanie skuteczności materialnoprawnej umowy o ustanowieniu służebności gruntowej w zakresie jej zgodności z celem takiej czynności, o którym mowa w art. 285 § 2 k.c.

2. Okoliczność, że nieruchomości władnąca wchodzi w skład przedsiębiorstwa energetycznego sama przez się nie wyklucza możliwości zrealizowania przez strony umowy o ustanowienie służebności gruntowej celu określonego w art. 285 § 2 k.c.

(uchwała z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, J. Frąckowiak, T. Domińczyk, T. Żyznowski, OSNCP 2003, nr 11, poz. 142)

*

1. W stosunku do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wpisanej do rejestru przed wejściem w życie art. 13 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i prawo o postępowaniu układowym, kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189) zastosowanie

art. 139 § 3 k.p.c. nie jest uzależnione od dokonania pouczenia, o którym mowa w art. 139 § 4 k.p.c.

2. Jeżeli wskazana w pkt. 1 spółka nie dopełniła obowiązku określonego w art. 13 powołanej ustawy, stosuje się art. 139 § 3 k.p.c.

(uchwała z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 81/02, J. Frąckowiak, T. Domińczyk T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 11, poz. 143)

*

W sprawie o wydanie nieruchomości zajętej pod drogę publiczną niedopuszczalne jest ustalenie przez sąd nabycia własności tej nieruchomości na podstawie art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.).

(uchwała z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZP 77/02, J. Gudowski, J. Górowski, M. Sychowicz, OSNC 2003, nr 11, poz. 144)

*

Przepis art. 781 § 2 k.p.c. wyłącza dopuszczalność umownego ustalenia właściwości miejscowej sądu w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

(uchwała z dnia 24 stycznia 2003 r., III CZP 90/02, Z. Kwaśniewski, M. Kocon, Z. Strus, OSNC 2003, nr 11, poz. 145)

*

W razie unieważnienia przetargu przez wojewodę sąd jest uprawniony do badania, w procesie o zobowiązanie do zawarcia umowy, zgodności z prawem ogłoszenia, organizacji i przeprowadzenia przetargu na zbycie nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy.

(uchwała z dnia 13 lutego 2003 r., III CZP 95/02, Z. Strus, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, OSNC 2003, nr 11, poz. 146)

*

W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i egzekucji sądowej do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego, o wyznaczeniu organu egzekucyjnego do łącznego dalszego prowadzenia egzekucji, rozstrzyga sąd rejonowy w którego okręgu znajduje się siedziba komornika lub administracyjnego organu egzekucyjnego, który pierwszy wszczął egzekucję (art. 773 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.).

(uchwała z dnia 21 lutego 2003 r., III CZP 89/02, S. Dąbrowski, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, OSNC 2003, nr 11, poz. 147)

*

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 1995 r., III CZP 90/95 (OSNC 1995, nr 12, poz. 171) zachowała aktualność pod rządami art. 71 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 110, poz. 968) w brzmieniu tego przepisu ustalonym ustawą z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 1368).

(uchwała z dnia 5 marca 2003 r., III CZP 98/02, G. Bieniek, I. Koper, T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 11, poz. 148)

*

Wierzyciel zawierający umowę o świadczenie na rzecz osoby trzeciej może skutecznie żądać spełnienia zastrzeżonego świadczenia.

(wyrok z dnia 21 czerwca 2002 r., V CKN 1069/00, L. Walentynowicz, J. Frąckowiak, H. Pietrkowski, OSNC 2003, nr 11, poz. 149)

*

Osoba, która przy tworzeniu obiektu fotograficznego wykonuje tylko czynności techniczne obsługi sprzętu fotograficznego ściśle według wskazówek

twórcy, nie jest współtwórcą w rozumieniu art. 9 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904).

(wyrok z dnia 5 lipca 2002 r., III CKN 1096/00, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, G. Bieniek, OSNC 2003, nr 11, poz. 150)

*

Przepis art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 85) – w wypadku gdy pracodawcą jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – stanowi podstawę do wystąpienia z powództwem także przeciwko członkom zarządu spółki na podstawie art. 298 k.h.

(wyrok z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1060/00, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC 2003, nr 11, poz. 151)

*

Roszczenie o odsetki, kapitalizowane kwartalnie zgodnie z umową lokaty terminowej, stają się wymagalne następnego dnia po upływie każdego kwartału w okresie związania umową.

(wyrok z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1219/00, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC 2003, nr 11, poz. 152)

*

Tytuł publikacji prasowej, jako integralna jej część, powinien odpowiadać obowiązującym zasadom i wymaganiom rzetelnego dziennikarstwa.

(wyrok z dnia 12 lipca 2002 r., V CKN 1095/00, A. Górski, J. Górski, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2003, nr 11, poz. 153)

*

Jeżeli w chwili dokonywania czynności prawnej zbywca prawa własności ujawniony był w księdze wieczystej, a następnie prawo jego zostało wykreślone, wpis prawa nabywcy może nastąpić wyłącznie na podstawie wyroku wydanego w sprawie z powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

(postanowienie z dnia 24 lipca 2002 r., I CKN 895/00, S. Dąbrowski, J. Frąckowiak, M. Wysocka, OSNC 2003, nr 11, poz. 154)

*

Roszczenie o wypłatę dywidendy, które wspólnik nabywa w następstwie podjęcia uchwały zgromadzenia wspólników o przeznaczeniu zysku spółki do podziału, jest uprawnieniem o charakterze obligacyjnym, które może być przedmiotem cesji, potrącenia, zastawu lub zastawu rejestrowego.

(wyrok z dnia 11 września 2002 r., V CKN 1370/00, G. Bieniek, M. Grzelka, M. Kocon, OSNC 2003, nr 11, poz. 155)

*

Rozpoznając kasację od wyroku na posiedzeniu niejawnym (art. 393⁸ § 2 k.p.c.), Sąd Najwyższy orzeka w formie wyroku.

(wyrok z dnia 18 października 2002 r., V CKN 1867/00, L. Walentynowicz, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2003, nr 11, poz. 156)

INFORMACJE

W sierpniu ...

W dniu 26 sierpnia zmarł nagle w wieku 56 lat sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Karnej dr Jacek Kubiak. Został pochowany na Cmentarzu Komunalnym Północnym w Warszawie (Wólka Węglowa).

We wrześniu...

We wrześniu przypadł jubileusz 35-lecia pracy Prezesa Sądu Najwyższego prof. dr. hab. Tadeusza Erecińskiego. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przesłał na ręce Jubilata serdeczne gratulacje i życzenia. W imieniu sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Cywilnej życzenia i gratulacje złożył Prezesowi Przewodniczący Wydziału I prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski.

We wrześniu jubileusz 30-lecia pracy obchodził sędzia Sądu Najwyższego prof. dr hab. Kazimierz Zawada. Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński – w imieniu własnym oraz Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – złożył Jubilatowi gratulacje i serdeczne życzenia.

Pani Jadwiga Sawczenko, kierownik sekretariatu Wydziału V, obchodziła w lipcu jubileusz 25-lecia pracy zawodowej. W imieniu Prezesa Sądu Najwyższego okolicznościowy adres wręczył Jubilatce Przewodniczący Wydziału I Tadeusz Wiśniewski. Złożył także Jubilatce serdeczne podziękowania i gratulacje oraz życzył dalszych sukcesów w pracy zawodowej i życiu osobistym.

Dane statystyczne – wrzesień 2003 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1948	318	253	-	42	7	38	99	67	2013
2.	CZP, w tym:	24	7	6	5	-	-	-	-	1	25
	- art. 390 k.p.c.	23	7	6	5	-	-	-	-	1	24
	skład 7-miu	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	- pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	177	79	100	-	77	8	8	-	7	156
4.	CO, w tym	35	9	17	-	2	-	-	-	15	27
	- art. 401 k.p.c.	28	6	12	-	1	-	-	-	11	22
	- art. 45, 48 k.p.c.	7	3	5	-	1	-	-	-	4	5
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	2184	413	376	5	121	15	46	99	90	2221